

Latweeschu Nwises.

Nr. 41.

Zettortdeenâ 7. Oktober.

1854.

Drucktehts pee J. G. Hoffmann un A. Johannsohn.

Karra-sinnas.

No Mellas-juhras. Muhsu eenaidneeki itt par grehtu un kaunu pa pasauli bij isklaiduschi tahdu wallodu un sinnu, ka teem Krimes-puss fallâ — pee Sewastopoles, par warru labbi effoht isdeweess. Bet melleem irr ihfas lahjas, ahtri warr panacht, un arri tik aplam drohschi bij mellohts, ka par pahru deenahm taisniba pee gaismas nahkuse un nu scheem tas kauns preeksch wiffas pasauls, ka pascheem wiffas Nwises jasalka: ne effoht teesa fo stahstijuschi. Kauschanahs pee Alma's uppites Krimè gan irr bijuse un stipri gan isklaimuschees, bet grubti teem irr gabjts; jo kahdi 2 tuhktoschi un pahrs simts Calenderi, kahdi 1 tuhktoshts 4 simts Sprantschi un labbu teesa Turku irr noschauti un fashauti, pawissam kahdi 4 tuhktoschi eenaidneeki pagallam, un 6 leeli dampfluggi pilni ar fashauteem irr aisgabjuschi us Konstantinopeli. 1 Sprantschu Generals noschauts, ohtrs (Kanroberts) fashauts kahdi 60 Sprantschu un wehl 96 Calenderu wirsneeki effoht pagallam. Gan arri no muhsu pusses affinis pluhduschas, bet itt klaidras sinnas par wiffu to kauschanohs wehl naw atnahkuschas. Tik to klaidri sinu, ka eenaidneekam naw itt labbi gabjts, jo to no tam warr sayrast, kâ wiffi, Sprantschi, Calenderi un Turki atkal gabjuschi atpakkal sawôs kugôs un peebraufuschi pawissam zittâ weelâ Krimes-pussfallâ, mannidami ka no tahs pusses ne warroht ne buht peekluht pee Sewastopoles pilsehta. Lihds schim tee bij usmettuschees kahdas juhdses no Sewastopoles us

seemela pussi, bet nu ar kuggeem aisgabjuschi us deenas-widdus pussi! Bet nu muhsu Generals un leelakais Admirals. Mentschikows stahw kalnôs pee Sewastopoles ar sawu karra-spehtu, gaididams wehl leelu karra-spehtu tas steidsahs nahkt paligâ, un Kasaku leelakais Generals — fo par Etmannu sauz — jaw effoht peesteidsees klahht ar sawu pulku.

No Dohnawas itt ne fo ne dsird un arri ne no muhsu juhras. Neweens ne sinu fo eenaidneeki nodohmajuschi tē darriht. Woi tad ne buhtu jaw laits klahht eet us mahjahm!

Par fo-breesmigu ugguns grehtu Mehmeles (Majpedas) pilsehta pee muhsu rohbescheem Pruhkows, nu irr klaidrakas sinnas! Deewam schehl wairat ka diwi dallas no schi smukka pilsehta gluschi nodegguschas, un tur ta trescha stiktaka dalka tik palikkuse. Ugguns us wakkara pussi niknas wehtras un sturmes laikâ iszhelees kahdâ Calenderu kaupmanna linnu spihkeri. Wiffi spihkeri, klehts, wahgubuschi un schkubni pilni bijuschi ar linneem, kanneyehm, taukeem un elji, tadeht ugguns itt ahtri fehrees pee nammu nammeem, ta ka pehz ne dohmaht wairs ne warrejuschi dohmaht uguni apdsesi, jeb dauds fo isglahht. Ugguns pa eelu eelahm ar sturmi dsihts aprihjis wiffu, tâ ka angsti un semmi, baggati un nabbagi, wesseli un slimmi tikku tiklai to dsihwibu warrejuschi isglahht. Tâ irr dedsis no treschdeenas wakkara lihds peektdeenai ar ne redsetu leelu uguni. Nodegguschas itt wiffas 3 leelas basnizas, beerses-nams (kur kaupmanni ikdeenâs sanahht farunnatees un to prez-zu-tirgu nospreest — bankas-nams, (kur wiffa

nauda tohp glabbata un naudas papihri un leetas apgahdatas) leelais kummedinu-nams, 6 fohlas-nammi, dands Krohna-nammi, un ne sinn zil fimts to leelu un masu muhra un lohka nammu, baggatas kaupmannu boh-tes ar dahrgu wiffadu prezzi (tittai 2 bohles pawiffam palikkufchas). Arri ohstâ, kas pilna ar fuggeem, ugguns laiwâs eemettees! Zittas gan aissfrehjufchas prohjam, bet zittas fahkufchas degt un tadehl zaurumi bij ja-ee-zehrt un ja-noflihina juhreas dfillumâ lai til zittas arri ne fahk degt. Tad nu schim stal-tam pilsehtam, kas paschâ schinni gaddâ ar to leelu linnu un kannepyu andeli fahzis itt ah-tri baggats palikt nu pohsis un nelaim. Af tawas breefmas! Tawas behdas! Augsti un femmi, wezzi un jauni sibti behrnini pa tuhftoscheem un gluschi nabbagi palikkufchi un pa tuhftoscheem bes kahda jumta paschâ rud-dens laikâ nu stahw un guk appafsch filla debbes us plikku femmi. Brehz pehz maifes — jo ja ta maife un wifs lihds schim tur Klaipele jaw bij lohtri dahrga (kâ mehse Awifses waffar jaw stahstijam) tad nu taggad es-soht aplam dahrga palikkufe, jo apdohma; zil to ehdamu leetu un labbibas tur nu sa-deggufchas. Affaras gan jaslauka kad pee-minn un apdohma kahdas tahs breefmas un behdas! Kurj til dands tuhftoschi zilweki til ahtri un pirms seema buhs klahk atkal jumtu un maifi warrehs dabbuht. Pai tas Kungu Kungs tahdeem nelaimigeem ir schehligs un lohza kristigas firdis us apschelofchanohs un paligu.

С—3.

Schehligs funs.

Getfch Neapeles pilfata dshwoja wihrs fahds, kas sawu sunni bija ismahziis katru rihtu ar baltu lakkatu muttê pee bekkera (maifes zeppeja) nostreet. — Bekkeris eesehje tanni bal-tâ lakkatâ 10 maifes un tad funs sfrehje ar leelu steigchanu us mahjahm. Tâ funs bija

eeraddis darriht daschu gaddu; ne kad winsch tahs maifes ne aistikke. Bet us weenu reis funs wairs ne atnes 10 maifes, bet 9. Ta funna kungs dohmaja: warr buht, ka bekkera buhs pahrskaitijees; bet ohtrâ un treschâ de-nâ atkal wairaf naw kâ 9 maifes. Kungs no-eet pee bekkera prassih, woi tas eeseenoht sunnam 9 woi 10 maifes. Bekkeris riktigi eesehjis 10 maifes. Kungs gribbedams sin-naht, kur ta weena maife paleef, stelle sawu puifi sunnam palkat steigtees, kad schis maifi nefs us mahjahm. — Un to puifis redseja? Suns, kad winsch bija maifes dabbijis, stei-dsahs us mahjahm, bet kahdu desmits sohlu preefsch sawa kunga namma winsch eestreen schkuhni, isnem weenu maifi un atstahj scho kunnai, kurrai schkuhni kuzzeni bija. H. K.

Blehn-darbi.

Kahdas neddelas atpaktat Berlihnes pil-fatâ mas sehns atradde us eelu grahmatu ar to wirfrakstu: schê irr 100 dahleru eefsch pa-pihra naudas eefschâ. Puhrmannis reds, ka sehns scho grahmatu pazelt, un gribb sehnam grahmatu panemt. Sehns nedohd un — ka-mehr tee strihdejahs peenahk wahtmeisters, at-nemm sehnam to naudu un atplehsch to grah-matu. Bet woi tu warri usminneht, kas eefsch tahs grahmatas bija eefschâ? Sitspah-ne! Guderneeks laudis krahpdams scho stikki bija isgudrojts! H. K.

Drufzin par Ameriku.

To wahrdu „Amerika“ dands reises jan esseet lassijufchi Awifses un daschâ grahmatâ, un tomehr zits wairaf ne sinn, ka abba tit-kai to plikku wahrdinu ween un — ja dands — tad arri, ka ta irr weena no tahm pee-zahm pasaules dallahm un tschetr reis leelata ne kâ muhsu Ciropas pasaules dalla. Tas ween irr wiffai mas; tewim jasinu drufzin wairaf. Klausees! kad tu, no Kursemmes

woi no Widsemmes, nemm jannas Ciropas Iantfahrtri rohtâ un pehz tahs riktedamees no brauttu Enlanti woi Sprantschu semme un tur fuggi eesehdees arweenu dohtohs us wafkaru pufsi, tad tu aiskluhtu Amerikâ ar itt isdewigu wehju tiffai eefsch 4 lihds 6 neddelahm woi ar damp-fuggi, kas kahdas 3 juhdses streij weenâ stundâ, eefsch 2 lihds 3 neddelahm. Nehkini nu, ja effi ziffo labs rehkinatajs, zil juhdsu tas istaisa. Birmais, kas Amerikas warren leelu pasaules dattu preefsch 362 gaddeem (1492) pa uhdeni brautdams atradde un zitteem sinnamu padarrija, bij Kristaps Kolumbus wahrda. Peezi gaddi wehlatu (1497) atkal kahds Italijas muischneeks Amerigo Wesputschî tur aisreisjoja un islaide laudis kahdu aprakstu par scho jauni semmi, kurra deht to pehz winna wahrda nosauze par Ameriku.

Kad tu nu Amerikâ aisbrauzis tur druzin palawetohs kahdâ leelâ pilfatâ, tad tu redsetu daschadus zilwekus un dsirdetu daschadas wallobas; satiktos ir ar tahdu, kas tawu wallodu sayroht; jo ir no schejenes Schihdi un zitti Wahzeeschi tur aisgahjuschî ar gohdu, woi, fo taunu padarriuschî, aisbehguschî. Birnee Ciropeeri tur atradde diwi zilweku slakas, Indijanerus, ar bruhni sarkanu gihmi, bet zittadi leeli un kohschî anguschus, un tohs masus Eskimohs, paschâ seemeta gallâ. Bet drihs ar isgahjejem no Ciropas semmehm Amerika kâ pluhstin pahrluhde, kas us turren arri pahrstahdija sawu wallodu, tizzibu un sawu dsihwes wihsî. Galenderi, Ollenderi, Sprantschi, Spaneri, Portugihsi leelus semmes strehkus eefarrodami nomettahs tur pastahwigi dsihwoht. Wehlaki arri wehl peenahze Wahzi. — Wisseem nu eefahrojahs sagrahbt Amerikas lohti angligu semmi un winaas leelu baggatibu, kas pastahw eefsch selta un sudraba, glihtuma amineem un dands zittahm dahrgahm dabbas leetahm; pehz tahm tee gluhneja, kâ wannigi pehz kahda laupijama.

Indijaneri, tee eedsimtu semmes eedsihwo-taji, kâ Latweeschi Kursemmê un Widsemme, nabbadfimi apspeesti taggad tur noschfihruschees zilltis, irr dands weetâs wehl sawa paganu tizzibâ faisiti un runna sawu wallodu. Tee zits zittu apkarro, nomahle sawu meesu ar raibahm pehrwehm un pahrteef gruhti no meddischanas un sweijas. Pihds schim to bija dands wairaf; bet farra, baltu un pahrleezigas brandwihna derschanas labbad paleef tee jo deenas jo masak. Tapehz arri tee wahr-di spehj katra zilweka firdi aisgrahbt, ar fo kahds Indijaneru preefschneeks sawu zilti tâ usrunnais:

„Woi ne redset, ka tee baltee (Ciroperi) pahrteef no graudeem, bet mehs no gallas? Ka gallai, pirms ehdama, dandsfahrt wairaf ne kâ 30 mehneschu waijaga, un ka ta ikreis arri naw dabujama. Ka katrs no teem brihnischligeem graudineem, fo tee eekaisa semme, teem atmaksa wairaf ne kâ tuhstoschfahrtingi? Ka gallai, kas muhs mittina, preefsch behgschanas spahrni woi tschetras kahjas, bet mums tiffai diwi, ar fo tai dsihtees pakkaf? Ka grandi tur paleef un preezigi ang, kur baltee wihri tohs iskaisa? Ka seema, kas mums wihsgrubhtakais meddischanas laifs, winneem falds duffas brihdis? Tapehz teem tit dands behrnu un tapehz tee arri ilgati dsihwo ne kâ mehs. Es tapehz katram salku, kam auhs irr dsirdeht, pirms muhsu zeema (sahdschas) zehderu kohkt wezzuma labbad isnihks un muhsu eeleiju klawas aisleegs sawu saldu zuffuru, buhs masu grandu-ehdeji isskanduschî wihsus gallas-ehdejus, prohtams ja schee meddineekt ne eefahks arri seht un labbibu kohpt!“

Nehgeri jeb Mohri (melnee zilweki) arri atrohдахs Amerika pa wissahm mallahm, par leelako dattu wehrgi buhdami. Tohs sche ewedde no Ahprikas pasaules dalkas, tapehz kâ winni stipri buhdami tohs gruhtus darbus pee zuffura taisischanas, selta u. ralschanas jo wairaf spehj isturreht, ne kâ paschi eedsimtee

semmes laudis. Zaur to tad arri zehlahs ta neganta un grehzigä wehrgu kuptschoschana.

Birmus isgahjejus sawä jaunä dshwes weetä lohti speede winnu tehwa semmes Keh-nini, leelas nodohschanas plehdamä un ir zittadi teem darridami pahrestibu. To ilgi ne warredami panest, papreefsch fazehlahs karrä prett Calendereem tee jaunä eedshwotaji no Seemel-Amerikas, kas tobrihd peederreja Calantes Kehninam Surgim tam trescham. Pee-westi no firdiga un gudra karrötaja, Waschintonä, nokrattija tee sawu juhgu, tad ir no Sprantscheem wehl dabbujuschi paligu. Nu schee leeli semmes gabbali sabeedrojahs kohpä, atfazziyahs Calendereem par brihweem un peespeede tohs 1782 derreht meeru. Winnu walfis beedribu taggad sauz: Seemel-Amerikas saweenotas brihwalstis. Wehlatu fazehlahs arri tee Mohri, apfahwe sawä aprinkfi wiffus Siropceerus, un eerikteja ir preefscheewim jaunü walfi. Calendereem peeder Amerikä ir taggad wehl zitti semmes strehkt; zitti arri Sprantscheem, Spanereem, Ollendereem, Sweedreem, Dahneem un muhsu scheligam Keiseram. Zebshu jau wairaf ne kà 20 gaddi pagahjuschi, kamehr Amerikä ee-eet dshwoht ifgadda pahri par 100 tuhstoscheem Siropceerü, tad tomehr tur wehl naw til dauds kauschu, kà Kreewu semmè weem: schè irr 62 milljonu, tur tikkai 45.

Weidscht zeenigam Schulz mahzitajam itt no wiffas firds pateikdami par winnu labbu praktu un leelu puhlinu, ar to tee sagahdajuschi jaunku Siropas lantfahreri, lai luhdsam tohs firsnigi, ka eepreezinatu muhs mulkschus ir ar tahm zittu pasauls dalku lantfahrtehm.*)

C. D. 2—4.

*) Ar Deema paligu buhs us preefschu.

— 3.

Peewilta pelle.

(Wasakfa.)

1.

Pelle, kas sawu mahzibu
No tehwa dabbuja,
San zeete daschu gruhumü
Un sewi sargaja.

2.

Bet winnas leela fahiba
No tahs ne atstahjabs;
To schi gar flasdu eedama
Us spekti usmettahs.

3.

Za bohmas: lai manim ar
Za ehschan' aisleegta,
Bet ohst es tatschu winnu warr';
Zas nelaim' ne darra.

4.

Bet tik fo purnu peebahse
Pee spekka-gabbala,
Zau fehrta bija pellite.
Zè nu bij gudriba!

Pelling.

Mihklas usminneschanas no Nr. 38.

1. Zahrtnekam.
2. Zee irr melli.
3. Zumsiba.
4. Ar to bohstabi „3“.

38.

S i n n a.

Za kahdam patiktu bruhketas Wahzu grabmatas pirt par lehtu nandu, tad es warru pateikt, tur të Rihgä tahs warr dabbuht. Zes, kam tahs grabmatas peeder, irr nepasistams, tapehz winsch manni luhdse, lai es schinnis Awisès scho sinu islaischu. Starp schahm grabmatahm irr daschas Wahzsemmes dseesmu-grahmatas un singes, stahstu grabmatas un zittas, kas no Latweeschu beedribas isdohtas.

Zirrit,

Rihgas Sahna basnizas festeris
un skohlmeisteris.

Dr i h w d r u c k t.

No juhrmallas-gubernements anglas waidschanas puffed: Oberlehrer G. Blase, Jenior.
No. 314.

No Jaun-Auzes.

Jaunauzneeki un, kas wehl pee schihs draudses peederr, satvu mihlu Deewa nammu ar preeku warr gohdaht un flaweht, un tu patš, mihlais lassitajš, ja gribbi nahkt un apluhkoht, kà wiensch irr aplohpts no ahra puffes un ispuschkohts pašchà eekschà, tad patš spreedisi, ka jaukaku basnijinu retti us-ees wiššà plaschà tehufemmè. Jau wirš leelajeem tohrna burtoim stahw atmini eeziršii raksti, tee mahja, kahdà gaddà tas Deewa nams no jauna irr pahrtaišhts un puschkohts, prohti 1849tā gaddā. Warr buht, ka kahds brihnahš, tapeh; tai pašchà tweetā arri nau peesihmehts, kas tad ihsteni us to irr ruhpejees un puhlejees, draudsei to Deewa nammu tik glihti un flaišti atjaunaht. Es tew teifschu, tapeh; ka tas wahrds irr us-rakstihš wiššas draudses sirdis, tur stahwehš zee-taki, ne kà atmini eeziršts. Un woi tā nau? Zif gaddu atpakkal effi woi eeswehtihš, woi apprezjejees, woi kahdu zittu laimi, woi schelastibu peedšihwojis, to tu daudsfreis buhš aišmiršis, jo nemahkt gaddu peewillkt, bet kas tew bijis pa schelotaju, glahbeju, draugu, to tu ne aišmiršisi, ja tik Deewš tew irr dewiš pateizigu sirdi, un to wahrdu tu stahstisi behrneem un behrnu behrneem, un tee arri to turrehs gohdā un labbā peeminā. Tāpat Jaunauzneeki ar Deewa paligu muhscham peeminahš leelā pateizibā satvu zeenigo mahkt Karoline von der Ropp, dsimmuse Kontesse Medem, no twezšas Kursemme Leelungu (Erzogu) ziltš, kas Deewam par gohdu un draudsei par preeku to basnizu liktuse pahrtaišht un atjaumoht, un behrnu behrni Deewam kalpodami to sinnu ne aišmiršihš, jebšchu ta atmini nate wiš eeziršta.

Un nu eegahjis, draugs, dabbusi gan ko redseht; ne daudš selta un sudraba, bet (daudš) flaidribu un jaukumu. Ne speesch tur semmi, lihdseni greesti tatvu sirdi pee semmes, bet trihs augstas welwes, gan ne muhretas, bet no dehleem taišitas, pazilla tatvu dwehfeli us debbesim, un redsesi kup-

lus wišna ohgu fekkarus no tahm weltwehm karrajam pa sihmi, ka no debbesim nahkt wišša baggatiiba, wišša swehtiba, wišša eepreezinaschana zilwekam. Zeescham, tu warri ikkatru deenu muhsu basnizā spreddiki ne dsirdeht, tas nahkt pa swehtahm deenahm, bet redseht, ikkatru deen'. Jo mums tur irr daudš bilbes, no kohka greestas un balti peemahletas; isstatahš tā kà no marmera atmina iszirštas, un tahš, to tu patš prohti, nate uszeltas, lai mehš tahš peeluhdsam, kà twezšos laikos, bet lai mehš mahzibu no tahm smeekamees, lai Deewa schehligus darbus mums par pestischanu un swehtischanu ne tween dsirdam ar ausim, bet arri zif ne zif redsam ar azzim un tā jo labbi sirdi eespeeschamees. Prohti patš, ka tahdas bilbes basnizā pawissam wai ja dšigaš nate, jo zittā Deewa namma tahdu daudš, zittā mas, zittā itt ne mas, un sinni, ka ta leelaka leeta pee Deewa kalposchanas irr tas swehtais Deewa wahrds. To buhš fluddinaht un sanemt, to buhš peesaukt un flaweht, tad tizzibā un swehtibā warrehs pee-augt. Someht ne peeteek Deewam tā kalpoht satwā buhdinā, bet buhš wehrā likt, ka mehš zilweki beedri effam schinul pasaulē, sabeedroti zaur pašchu mihlu Deewu, lai effam zits zittam par paligu eeksch behdahm un eeksch preekeem. Un tapeh; arri buhš to leelako preeku kōhpā baudihkt, prohti to preeku, kas zeltahš no ta ewangeliuma, no tahš preezigas sinnas, ko no Jesu Kristu dsirdam, pee winna galba buhš jo stipri sabeedrotees tizzibā un mihlestibā, kōhpā buhš winnu peeluht un tapeh; irr Deewa nammi zelti, kur wišša draudje warr sanahkt un peeminneht satvu beedribu eeksch Jesu Kristu, kas irr muhsu galwa un mehš winna lohzeeki. Bet nu rē, ar wiššu Deewa wahrdu tumščā, nestaidrā schkuhni buhtu nekahrtiga Deewa kalposchana. Satwu istabu flaidrojam un puschkojam, kur tik kahdu mihlu tweši gaidam, woi tad Deewa nammu neklahsees isgresnoht, zif jauki tik spehjam; tur tatschu nahkt tas augstakais twešis pee mums zaur to Deewa wahrdu patš Deewa Gard. Us to prohti

us basnizás idgresnoschanu palihdij tahs bilbes pírmá kahrtá, ohtrá tahs palihdij us mahzibu. Ne tá, lai mahzamees, ka Deetwó, woi ká iwels isstatahs. No pascha Deetwa nemas ne drihktam un ne spehjam bilbi taisiht, jo Deetwó irr Gars, bes meefas, neredfams. Un iwella bilbes warr buht paganeem geld, bet mums ne, kristigeem laudim. Tahs bilbes mahza jo skaidri peeminneht tohs swehtus notikkumus no wezzeem laikeem, kur Deetwó woi kahdas no fatveem kalpeem, woi fatou paschu behlu irr suhtijis un darbojees ar muhsu pestifchanu un swehtifchanu. Lassitajs mihlais, kahdas bilbes taiwá basnizá, to nesinnu, bet israhdischu kahdas pee mums irr, netween tamdehl lai tew irr sinna par muhsu Deetwa nammu, bet tamdehl, lai tu tahs bilbes taiwá basnizá mahzees jo wairak ar prahtu aplahkoht un pasiht.

Genahjis muhsu Deetwa nammá mett taiwas azzis papreeksch us kanzeli kreisajá puffé. Ta irraid tik skunstigi no kohka idgreesta, ar pukkehun un krohneem, ar swehteem Deetwa wihtreem un engeteem-ispuschkota, ka muhsu laikós aplam meisteri ne us-ees, kas tik kohschí fatou darbu proht strahstahht. Kanzelei par kahju irr nostahdihts pás wezzais Mohsus. Jo warri pasiht pee tahm ditwó jahm tahpelehun (galdineem), kur tee desmits Deetwa bauflu wirsú bij rakstíhts; un ohtrá rohka wiannam nuhja, par sihmi, ka winsch ne ween to Deetwa prahtu un patwehleschanu irr fluddinajis teem Israéla behrneem, bet arridsan to Deetwa sohdbu teem, kas nepaklausigi tam debbes-kungam gribbetu prettim turretees. Effi pás mahzjees, ka tee wahrdi skann: (2 Mohs. 20. nod.) es tas skungó, taiwó Deetwó, esmu stipró un dusmigs Deetwó, kas pahrt teem, kas manni eenihd, tohs tehwa-grehtus peemel-leju pee teem behrneem, lihds trescham un zettortam augumam. Salabb Mohsum nuhju rohka. Kanzelei paschaj wihsapfahrt, garr to treppiti, kur mahzítajs us kanzeli kahpi, un arri apfahrt tam bilts-krehslam, kas ais kanzeles, blakkam altarim, stahw ditopadesmit preezas-mahzitaji un apustuli. Datschu tu warri pasiht, kahds winsch tahds, un warri oee wahrda nosaukt. Behteri warri pasiht pee sphbiza, to winsch rohka turr, lai peeminnam, ka winsch ta augsta preestera kalpam Setsemanes dahrfá ar fatou sohbiní ausi nozirte, (Matt. w. 26,

51—54.) Matteúsam blakkam stahw par patwehleschanas sihmi engelitis, Markusam lautwa, Zalmim ehrglis, Lukasam bullis. Zitteem irr zittas sihmes, un ja nekahda, tad tatschu grahmata, un sihmedama, ka tas wihtwó Deetwa wahrdu grahmata irr farakstijis un laudim fluddinajis. Un teescheem kanzeles tweeta irr itt pareisi eerahbita, tee irr tee pírmee ihstu Deetwa wahrda fluddinajis un rakstítaji, kam bij ta patwehleschana un tas speht bohts zaur Jesu Kristu: (Mark. 16, 15.) eita zaur wihsu pasauli un mahzait wihsus laudis un kristiftohs eeksch ta wahrda Deetwa ta Zehwa, ta Dehla ta swehta Garra. No wiannu rohkahm mums irr swehti jaunás Testamentes raksti farakstíti un wiannu mahzibahm ikkatram mahzitajam jamahzait tai paschá tweeta pareisi runnaht un mahziht wihsu draudsei par swehtibu. Bet leez wehrá, appatschá stahw wezzais Mohsus, tas bauflu fluddinajis, wirsú wiannam stahw tee ewangeliuma fluddinajis. Mahzees té, ka ta wezza Deetwa derribai ar teem Israéla behrneem irr par pamattu bij tai jaunai Deetwa derribai ar wihsu pasauli zaur Jesu Kristu. Mohsus té, ka schodeen roehl twarri faprast un sakent to Ewangeliuma swehtitai ja tu papreeksch ne-effi zaur Mohsus baufleem sinnis taiwó grehtus un ka tu tohs bauflus spehji peepildiht, ka Deetwó tew irr patwehlejis. Depehzi appatschá stahw Mohsus un flubbina us grehtu atsifschanu un augschá pehzi tam flubbina teepreezasmahzitaji pestifchanu un grehtu peedohschana. Bes kahjad kanzele sagruhtu, bes grehtu atsifschanas idnihtu tew grehtu peedohschana; bes Deetwa baufteem Deetwa schehlastiba, bes Mohsu tew stahw irr nesaprohtams.

Wissapfahrt schahm bilbehm karrajahs skann pukukrohni, no kohka idgreesti, nosihmedami jankó irraid tas Deetwa wahrds, kas no tahs weetas skann, un zil patihkams kristigai diwehselei, ta ilgojahs pehzi mahzibas un eepreezinaschana. Wonepasihsti to dseefmu no wezzas dseefmu grahmata.

Es jauku pukliht sinnohs man,
 Za peemihl mannam prahtam,
 Za dohd man behdas atspirgshan',
 Leek arridsan
 Man nektuht apkaunatam.

Schi pukkaht irr tas Deewa wahrds,
 No man patš Deewinsch dewis,
 Tas tohp pee firds un kruhtim kahrts,
 Irr falsds un gahrds,
 To turretschöhs pee sewis.

Kanzeles pajumtä eeraudsiſi ballohdi libdinajam. Sinnasi patš, ta tas noſihme lihdsibä ſwehtu Gar-ru, (Luf. 3, 22.), tam buhs ihſteni buht pee ta Deetwa kalpa, kaš tur draudſi mahza, lai winnam paſcham irr gaiſch prahts un tizziga firds un ſkai-dra twalloba, lai wiinſch nau aklš un mehms jelka rahbitais aſkeem, bet proht winnuš peetweſt pee ta kaš ihſti irr taš jelſch, ta pateſſiba un ta dſihwiba, prohti Jeſuſ Kriſtuſ. Paſchä kanzeles jumta gallä ſtahtw engelis, taš turr rohkä kruſtu un ar to parahda, ta taš kruſts zilwekam irr ta augſtaf-jeeta: behbu kruſtiſ tatwu firdi pamihkſtina, Kriſtuſ kruſtiſ tatwu behdigu firdi eepreezina. Kruſtiſ noſihme behdas, noſihme arri ſwehtibu, ta ka Jeſuſ Kriſtuſ behdas pee kruſta zeetiſ, bet arri zaur tahm paſchahm peſtiſchjanu paſaulci pelniſiſ. Zadeht ſtattees uš to kruſtu, klaufeſ uš to wahrdu kaš no Kanzeles tew atſkam un ſinnu dohd pah- to kruſtä ſiſtu Peſtitaju. Zaur Jeſuſ kruſtu tatw kruſtiſ tew weeglakš palikš un par ſwehtibu iš-dohſeē.

Geſim tahtak. Kanzeles un biſtkuhſla ſtarpä gangitiſ zaur beeſo muhri un durrtinaš eekſch dreh- bedkambara eewedd un tai paſchä ſtarpä irr ušzel- taš ganga twirſä diwojaš ziltsihmes, weenä tu redſi jelka kohka krauku, ohträ blakkam irr trihš jelka ſiffeni redſami; ta peederr Moldeš kungu zilti, un twirſgallä mohru wihra galto ar rumpi, ko daſch labš par twella bildi irr turrejiſ ſatwä tumſchä praht- tä, bet nau wiſſ; un ta ziltsihme peederr Buttlera kungu zilti. Maſſti nekahdi nau klaht un ne-efmu warrejiſ nekur ſkaidru ſinnu ušcet, bet tomehr warr- gan dohmaht, ka kahdi deewabihjigi un labbpraht- tigi kungu no Buttlera un no Moldeš zilts buhs pa Zauu-ſtuzi žitreiſ waldbiſuſchi un buhs ſatwu baſni- žinu ar tahm kohka bilbehm pee altara un pee kan- zeles puſchtojuſchi Deetwam par gohdu, draudſei par preeku un ſetw paſcheem par peeminneſchjanu lihds ſchaj baltai deenai. Schee kohka engeli taš ziltsihmes turr, lai negahſchahš; luhdsam miſlu

Deetwu, lai wiinſch teem gohdigeem nelaiſa kungeem paſcheem tweeglu duſſu dohd ſemmes klehpi un taš diwehſeles ſwehti ſatwu engelu pulkä debbeſiſ. Drehtes-kambaru durtoju ohträ puſſe baſnižaš faktä aiš kanzeles un altarin blakkam ſtahtw biſtk- krehſlš, no twezzu twezzeem fattolu laiſeem tä no- ſauktš, tapehž, ka toreiſ tur baſnižaš kungš irr ap- ſehdeē un biſtklaudis pa weenam peegahjuſchi kluffi- nam winnam ſatwuš grehtuš ſuhdſejuſchi, tä ſcho- deen wehl noteek pee ſtattoleem. Tas wahrds irr palizzis, jebſchu grehti tur twairš netohp ſuhdjeti, bet preekſch Deetwa galda. Biſtkrehſlam apkahrt ſtahtw, ka jau peeminnehtš, wehl iſchetras apuſtu- lu bildeš, winnu ſtarpä arri Peteriſ ar ſohbini. Krehſla jumta mallä tu eeraudſiſi trihš engelus; wiidutwejaiš turr mirrona galto rohkä un ar to mahza nahwi peeminneht. Itt pareiſi, jo nahwe irr grehtu nopelnd (Reem. 6, 23.) to waijaga iſ- ſatram grehtuſuhdſetajam ſinnaht un wehrä liſt. Paſkatejaiš engelis ſwezzi turr labbajä rohkä, jau pee ſemmes to laiſdamš, lai išdſeeſt un ar to atkal nahwi noſihme, jo muhſu dſihwiba wehl ahtraki išdſeeſt, ne tä uggunš leeſmina, ko wehſiſch iš- puhſch. Ar kreizu rohkē rohtu taš patš offaraš ſtauta noſihmedamš taš behdas, kaš muhſu ſredi lauſch, kaš ſatwu twoi ſatwu miſlu, peederrigu nah- wi peeminnam, un arri taš behdas, kaš kriſtigu diwehſeli ſpeeſch, ja ta ſawas twaināš un ſawu pohſtu Deetwa preekſchä atſihſt. Wet to ſinni, biſtk- laudim, ja teem irr ihſteni deewiſchliga noſtum- ſchana (2 Kor. 7, 10.) tad teem no taš jelkaš ſwehtiba un dſihwiba, un pehž grehtu peedohſcha- naš tee bauda ſwehtu meelaſtu, no ka Kriſtuſ ſak- ka, kaš mannu meeſu ehd un mannaš aſſiniš dſerr, tam irr ta muhſchiga dſihwofchana, un eš ušmoh- dinaſchu winnu paſtara deenä. (Zahn. etw. 6, 54). Tapehž treſchajš engelis paſchä preekſchajä jumta ſtuhri ſtahtw bikkari weenä rohkä turredamš ſweht- tam meelaſtam par peeminneſchjanu, ohträ rohkä puhpuſu ſarru par preeka un lihſmibaš ſihwi. Klugſtinal wehl diwi engeli ſtahtw ar puhpuſu ſar- reem un wehl weenš ar baſuni, parahdidami, ka arri mehš tizzibä ſatwu diwehſeli pazilladami uš De- etwu ušwarreſim wiſſaš behdas, wiſſaš kahrđina- ſchanaš, paſchu nahwi un beidſoht gatwileſim un lihſmofimeēš lihds ar to Deetwa draudſi debbeſiſ,

kas schodeen jau, jebſchu neredſama, to Kungu
lihdſ ar mumſ peeluhdſ, gohda un ſlatwe.
(Turplikam beigumſ.)

Plauſchanas ſwehtki. *)

Schee ſwehtki ko mehſ plauſchanas, jeb arri
ſakraſchanas = ſwehtkuſ warram ſaukt, irr tabehſ
no augſtas baſnizaſ teefas mumſ patwehleti ſweht
tiht, lai mehſ tanniſ tam ſcheligam Deetwam no
ſirdſ pateizam par tahm baſchadahm dahwanahm,
ko mehſ zaur winna ſchelaſtibu no lauſteem un
dahſeem eſſam ſanehmufchi, ar ko Deetwſ muhſ
ſcho gabbu gribb uſturreht un pabarroht, ka mehſ
un muhſu lohpiſi baddu neredſetum neſſi isnihktum.
Schahbuſ ſwehtkuſ bija Deetwſ teem Iſraeſta behr
neem jau wezzſſſ laikſſſ zaur Moſhu patwehlejiſ
ſwehttiht, ka mehſ to laſſam 2 Moſhuſ grahmata
23ſchâ nodakkâ 16 pant. Un tohſ ſwehtkuſ to
pirmaju auglu plauſchanas (eefaktumâ) juhſu
darba, ko tu uſ tihruna ſehjiſ eſſi, un tahſ ſakraſ
ſchanas ſwehtkaſ ay ta gabbu galla, kad tu ſatwaſ
lauku darbuſ (jeb augluſ) no ta tihruna ſakrahjiſ
eſſi, buhſ turreht. *

Par tahdeem ſwehtkeem Deetwſ irr arri pa
wehlejiſ gohdigi preezateſſ, ka atkal 5 Moſhuſ gr.
16 nob. 13, 14 un 15 pantina laſſam: „Tew
buhſ preezateſſ tawſſ ſwehtkſſ, tew un tawam
dehlam, un tawai meitai, un tawam kaſpam, un
tawai kaſponei, un tam ſweſchineekam, un tam
bahriſam, un tai atraitnei kaſ tawſſ mâhjaſ irr.
— Jo taſ Kungſ tawſ Deetwſ ſwehtkiſ tew pee
wiſſeem tatweem augleem, un pee wiſſa tawu rohku
darba, tapehſ buhſ tew tweenumehr preezateſſ.“
Tapehſ buhſ ir mumſ par ſcheem ſwehtkeem pree
zateſſ, ka arri daſchi gohbiſi namma = tehwi jeb
ſaimneeki to. barra. Kad tee Deetwu baſnizaſ un
mahjaſ ar pateiſchjanu irr ſlatwejuſchi, tad tee ſa
zina ſatwuſ behrunuſ un ſatwu ſaimi un wiſſuſ kaſ
winnu mahjaſ ween dſihtwo, leek ko Deetwſ irr
ſwehtkiſ uſ galdu un kad noſſkatiſjuſchi: „wiſſaſ
azziſ gaida uſ to Kungu, kaſ teew barribu dohſ
ſatwâ laikâ, * tad wiſſi kohpâ tahſ Deetwa dah

wanaſ ar miſlu prahtu bauda, beeminneſami to
leeku un ſcheligu detweju no ka wiſſaſ labbaſ dah
twanaſ pee mumſ nahſ. At ka iktweeſſ tahdu
ſaimneeku miſlehſ kaſ Deetwu bihſtahſ un ſatwu
ſaimi appahda. Gan winnam ar ſatwu ſaimi wiſ
ſu waſſaru gruhti bija jaſtrahda, nu gohdſ Deet
wam! leelee darbi beigti, woi tad newarr kaſhdu
brihdi atpuhſteſſ un ar teem ſatweſeem gohdigi pree
zateſſ, kad Deetwſ irr palihdſejiſ wiſſu labbi po
barriht.

Wezzſſſ laikſſ Iſraeſta behrni no wiſſeem ſa
tweem ſakrahteem lauku = und dahſu = augleem Deet
wam un teem eezelteem preeſtereem kaſhdu teefam
uppureja. No mumſ Deetwſ uſ tahdu wiſſi uſ
puruſ ne praſſa: bet kaſ ſinn, tew irr kaſhſ nab
baſſiſch tawſſ mahjaſ, jeb pee tawahm durwin
nahſ un luhſfaſh, tad neſſi tam to uppuri ſchinuſ
ſwehtkſſ un dohdi tam kaſhdu dahwanu ar pree
gu ſirdi, tahſſ uppuriſ irr Deetwam patihkama.

Kad tu ta darrifi, tad ſchohſ plauſchanas
ſwehtkuſ pareiſſi ſwehtkiſ; tawâ ſirdi ſaldaiſ Deet
wa meerſ mahjohſ, Deetwa engelſ par tew
preezateſſ un tewi paſargahſ uſ wiſſeem to
weem zekteem.

Dſeeſmaſ uſ ſcheem ſwehtkeem warri dſee
daht no muhſu jaunaſ dſeeſmu grahmataſ to
572, 573, 574, 575, 576, 591 un 593ſchu,
arri 141, 240, 247, 329, 342, un 508tu.
No wezzſſſ Dſeeſmu grahmataſ to 307, 308,
310, 321, 337, 347, 437, 441, 545, 569, 581
un 589tu. No Widſemmes j. gr. to 27, 34,
35, 39, 40, 31, 42, 43, 47, 72, arri 387, 675,
769, un 770ta arri to 103ſchu Dahwidu
dſeeſmu kaſ rohnahſ Kurſ. j. un w. dſeeſmu
grahmata.

Spreddikis uſ ſcheem ſwehtkeem 703ſch
lappâ tai jaunaſ ſpreddiku gr. ko muhſu Aw
ſeſ Nr. 35 ſtuddina par Ap. Jehkabhſ wah
deem 5. nodakkâ 7 un Stâ pantina.

Tâ pateizeet tam Tehwam, no ka wiſſu
labba dahwana un wiſſa pilniga dahwanafcha
na irr no augſcheneſ, kaſ nahſ ſemmè no to
Tehwa tahſ gaiſmaſ. Jehk. 1. n. 17. pant. un
Koloſſ. 3. Rod. 16. pant. A. G.,

*) Uſ kaſhda kriſtiga ſaimneeka luhgſchann ſchohſ wahrbuſ, kaſ
preeſſch 11 gaddeem muhſu Awſeſſ jaw bijuſchi, eſſam uſnehmufchi.